

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

TLHAKOLE/MOPITLWE 2018

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI:

KAROLO A: Tlhamo (50)

KAROLO B: Ditlhangwa tsa tirisano (2 x 25) (50)

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO A le di le PEDI go tswa mo go KAROLO B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola karolo NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/ mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o be o tlhotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha se supuwe jalo ka botlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
- KAROLO YA A: Metsotso e le 80
- KAROLO YA B: Metsotso e le 70 (2 x 35)
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomiso kana lenaneopaakanyo, go tlhagisa setlhangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

- 1.1 Barutabana ba gompiono ba tshwere phage ka mangana. [50]
- 1.2 Bokhanselara mo motseng wa rona bo ka tokafala fa ... [50]
- 1.3 Bodirelaloago ke namane e tona ya tiro. Dumela kgotsa o ganetse. [50]
- 1.4 Basadi mo Aforikaborwa ba tsholegile botoka. [50]
- 1.5 Lekgotlatsamaiso la sekolo le tshwanetse go ntšhwafadiwa ngwaga le ngwaga. [50]
- 1.6 Ke sa le ke wa mowa kwa tshimologong. [50]
- 1.7 Ditshwantsho tse di mo go tsebe 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhopho setshwantsho se le SENGWE mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna (1.7.1 KGOTSA 1.7.2).

ELA TLHOKO: Setshwantsho se o se tlhophileng se tshwanetse go nyalana le diteng tsa tlhamo ya gago.

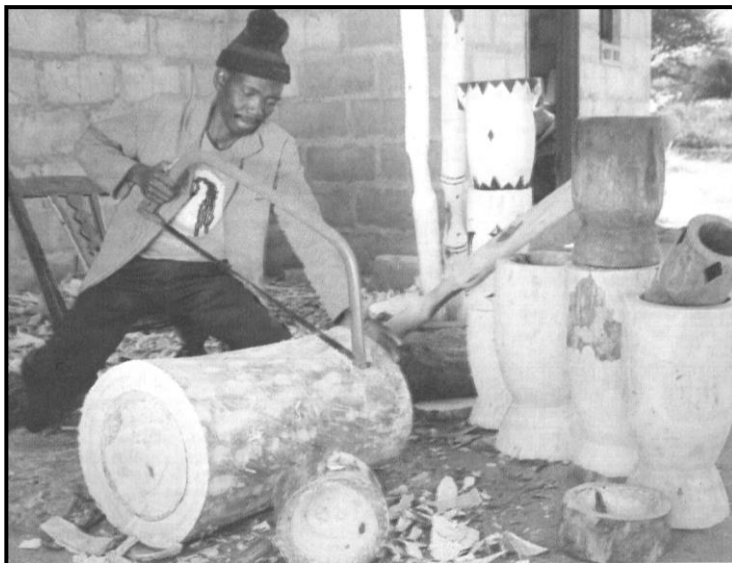
1.7.1

[Sunday World, 30 Diphlane 2015]

[50]

1.7.2

[Dikgang, 2 Seetebosigo 2017]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlhotlha setlhangwa sa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

Dikgwedi tse di fetileng go kile ga nna le ditshupetso tsa ditirelo tse di rileng mo motseng wa lona. Kwalela tsala ya gago o mo tlotlele ka moo Mmasepala wa lona a tsibogetseng dingongorego tseo ka teng.

[25]**2.2 LEKWALO LA SEMMUSO**

Kwalela Lefapha la Boitekanelo lekwalo, o ba kope go tla go naya barutwana maele ka ga maitsholo a bona a a etegelang a go goga motsoko.

[25]**2.3 PUO**

Go na le komelelo e kgolo e e amileng temothuo mo kgaolong ya gaeno. O molemirui mo kgaolong ya lona, mme o laleditswe go ya go bua le balemirui go ba thusa ka dikakanyo. Kwala puo ka ga mekgwa e ba ka e salang morago go boloka diruiwa tsa bona mo nakong e ya komelelo.

[25]**2.4 MMUISANO**

Mo kgweding e e fetileng o ne wa latlhegelwa ke tiro. O ne wa etela lebenkele la dijo mo o neng wa kgatlhegela go itse ka ga ditsela tsa go ipulela kgwebopotlana. Kwala mmuisano o o nnileng teng magareng ga gago le mmalebenkele.

[Sowetan, 21 Lwetse 2016]

[25]

2.5   AHIKELE YA MAKASINE

Kwala athikele ka ga seemo sa ditsela se se bakang tshenyego ya dijanaga mo toropong ya lona.

[25]**2.6   THADISO**

Setlamo sengwe sa bophasalatsi jwa dibuka se abetse laeborari ya sekolo sa lona dibuka tsa mefutafuta, mme o buisitse nngwe ya dibuka tseo. Kwala thadiso ya buka eo, mme o rotloetse barutwana-ka-wena go e buisa.

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 50
PALOGOTLHE: 100